

(7) A szakmai előkészítő ismereteket a központi program (tanterv) vagy a Nemzeti alaptanterv, illetve az érettségi vizsga vizsgatantárgyainak követelményei alapján építi be helyi tantervébe az iskola.

A tanítási év rendje, a tanítási, képzési idő, a tanórán kívüli foglalkozások

52. § (1) Az iskolában a szorgalmi idő, tanítási év minden év szeptemberének első munkanapján kezdődik és - az alpműveltségi vizsga, az érettségi vizsga s a szakmai vizsga évét kivéve - minden év június hónap 15-én, illetve, ha ez a nap nem munkanap, a június 15-ét megelőző munkanapon fejeződik be. A szakközépiskola és a szakiskola szakképzési évfolyamain a tanítási év – a tanév rendjében meghatározottak szerint – februárban is megkezdhető (keresztféléves oktatásszervezés). Az iskolában a tanítást - ha e törvény másképp nem rendelkezik - a nappali oktatás munkarendje [121.§ (1) bekezdésének 26. alpontja] szerint, a nem kötelező tanórai foglalkozások, a tanórán kívüli foglalkozások, az osztálybontások, egyéni foglalkozások és az iskolai alapszolgáltatások biztosításával [121. § (1) bekezdésének 1. alpontja] kell megszervezni (a továbbiakban: nappali rendszerű iskolai oktatás). Nappali rendszerű iskolai oktatásban a tanuló abban az évben kezdhet utoljára tanévet, amelyben betölti

Átmeneti rendelkezések

129. § (1) Annak a gyermeknek, aki tanulmányait az általános iskola első évfolyamán az 1997/98. tanévben, illetve azt megelőzően kezdte meg, tankötelezettsége annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható legfeljebb annak a tanévnek a végéig, amelyben a tizennyolcadik életévét betölti.

(4) Az iskolában a pedagógiai program elkészítésében közreműködő pedagógusok heti kötelező óraszám legfeljebb heti három órával csökkenthető a helyi tanterv elkészítésével kapcsolatos feladatok végrehajtásához. Egy pedagógus esetén a csökkentés együttes időtartama nem haladhatja meg a huszonhárom hetet. Az óraszámcsökkentés legfeljebb a megadott pedagógus-álláshelyek tíz százalékát érintheti. Az óraszámcsökkentés – a megadott keretek között – több pedagógus között megosztható. Ez az idő akkor vehető igénybe maradéktalanul, ha az iskola kizárólag a Nemzeti alaptanterv alapján maga dolgozza ki a helyi tantervét, és a nevelőtestület elfogadja a helyi tanterv elkészítésének ütemtervét. Az ütemtervben kell meghatározni a közreműködők feladatait és az ahhoz kapcsolódó

órakedvezményt, továbbá a végrehajtás időpontját, a beszámolás és ellenőrzés rendjét. Ha az iskola a kerettantervek vagy más által kidolgozott helyi tanterv alapján készíti el helyi tantervét, e rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a pedagógusok kötelező óraszámja legfeljebb heti másfél órával csökkenthető. Az e bekezdés alapján – három órával – számított teljes időkeret legfeljebb tíz százaléka igénybe vehető az intézményi minőségirányítási program kidolgozásához, öt százaléka pedig a házi rend felülvizsgálatához. A munkáltató és a pedagógus megállapodása alapján az óraszámcsökkentés helyett az elvégzett munkáért kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítés is adható.

(5) Azok a helyi önkormányzatok, amelyeknek nem volt kötelező elkészíteni az e törvény 85. §-ának (4) bekezdésében szabályozott önkormányzati intézkedési tervet, kötelesek azt legkésőbb 2004. január 31-éig elfogadni, és tizenöt napon belül megküldeni a megyei önkormányzatnak. Eddig az időpontig a helyi önkormányzatok felülvizsgálják az intézkedési tervüket a tekintetben, hogy az összhangban áll-e a fővárosi, megyei fejlesztési tervben foglaltakkal. Azok az általános iskolák, amelyek kevesebb, mint nyolc évfolyammal működnek, 2004. június 30-ig megállapodást kötnek a kötelező felvételt biztosító általános iskolával. Valamennyi helyi önkormányzat 2004. január 31-éig elkészíti az önkormányzati minőségirányítási programját, és megküldi a közoktatási intézményei részére.

ALAPTANTERV

Meghatározza az általános képzés keretében zajló nevelő-oktató munka kötelező közös céljait, a nevelő-oktató munka alapjául szolgáló, az egyes tartalmi szakaszokban érvényesítendő fejlesztési feladatokat. A közvetítendő műveltség fő területeit (az ún. műveltségi területeket és a műveltségi területeken átívelő ún. kiemelt fejlesztési feladatokat) definiálja. A Nemzeti alaptantervet a kormány rendeletben adja ki. Kiindulópontul szolgál a kerettantervek, helyi tantervek és vizsgakövetelmények készítői és alkalmazói számára.

A NEMZETI ALAPTANTERV SZEREPE A KÖZOKTATÁS TARTALMI SZABÁLYOZÁSÁBAN

A magyar oktatásügyben a Nemzeti alaptanterv a tartalmi-tantervi szabályozás legmagasabb szintű dokumentuma. Fő funkciója a közoktatás nélkülözhetetlen elvi, szemléleti megalapozása úgy, hogy egyben biztosítsa az iskolák tartalmi önállóságát. Meghatározza a közoktatás országosan érvényes általános céljait, a közvetítendő műveltség fő területeit, a közoktatás tartalmi szakaszolását és az egyes tartalmi szakaszokban érvényesülő fejlesztési

feladatokat. A NAT az iskolában elsajátítandó műveltség alapjait foglalja össze, és ezzel biztosítja a közoktatás egységességét és koherenciáját.

A tartalmi-tantervi szabályozás második szintjén a NAT szellemiségét kifejező, de annál részletesebb útmutatást nyújtó kerettantervek találhatók. A NAT-tal együtt ezek a kerettantervek orientálják a tankönyvek íróit és szerkesztőit, a tanítási segédletek és eszközök készítőit, az állami vizsgák követelményrendszerének a kidolgozóit, az országos mérési értékelési eszközöknek a kidolgozóit és legfőképpen az iskolák pedagógustestületeit, akik a helyi tanterveket készítik, illetve összeállítják.

A tartalmi-tantervi szabályozás harmadik szintjét az iskolák helyi tantervei képezik. A helyi tantervek iránti alapvető követelmény (egyben engedélyezésük kritériuma is), hogy megfeleljenek a NAT előírásainak. Az iskolák pedagógustestületei háromféle módon készíthetik el helyi tanterveiket: (a) az iskola átvesz egy kész kerettantervet; (b) az iskola a tantervek, oktatási programok, programcsomagok kínálata alapján állítja össze helyi tantervét; (c) saját helyi tantervet készít, vagy ilyennel már rendelkezik. A kész tantervek átvétele vagy saját tanterv kidolgozása esetén figyelembe kell venni az állami vizsgák követelményeit is. Látható, hogy a legnagyobb mértékű alkalmazkodást a helyi körülményekhez a harmadik variáns teszi lehetővé, de a másik kettő választása esetén is rendelkezik az iskola önálló mozgástérrel. A háromszintű tartalmi-tantervi szabályozási rendszer – külföldi és hazai tapasztalatok alapján – kellőképpen biztosítja a közös műveltségi alapok érvényesülését, elősegíti az iskolák alkalmazkodását helyi körülményeikhez, illetve lehetőséget ad az önálló intézményi profil felmutatására.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Kiemelt feladat a **megismerési képességek fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie, figyelembe véve az információt befogadó egyén személyisége, lelki egészsége védelmének elősegítését. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

A NAT FELÉPÍTÉSE

A Nemzeti alaptanterv a közoktatás tartalmát műveltségi területek szerint rendezi el. Az egyes iskolák tantárgyi rendszerét a műveltségi területek figyelembevételével a helyi tantervek határozzák meg. A kötelező oktatás 12 évfolyama négy képzési szakaszra oszlik, és a fejlesztési feladatok ezekhez a szakaszokhoz kapcsolódnak. A NAT-ban meghatározott képzési szakaszok a következők:

- 1–4. évfolyam;
- 5–6. évfolyam;
- 7–8. évfolyam;
- 9–12. évfolyam.

A NEMZETI ALAPTANTERV

Ajánlás a NAT műveltségi területek százalékos arányaira

Műveltségi területek	1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12. *
Informatika	2-5	4-8	6-10	6-10	5

HELYI TANTERV

Az a tanterv, melyet egy iskola pedagógiai programjában kitűzött céljainak, alapelveinek megfelelően kiválaszt/összeállít. A követelmények és a tananyagok (ezek időbeli elrendezése és a hozzárendelt eszközök rendszere) az iskola hagyományos klienseinek elvárásait és fejlesztési prognózisát teljesítik. Helyi jellegét az adja, hogy legitimációjában szerepet játszik a helyben érintettek megegyezése, a nevelőtestület elfogadó döntése, a klientúra támogató véleménye, a fenntartó jóváhagyó döntése. (Másodlagos, de nem elhanyagolható jellemzője, hogy a helyi kultúra elemeit is az elfogadott mértékben tartalmazza. A helyi kultúrán a helyi társadalom tradícióit és jövőképét egyaránt értjük.)

Az iskolák helyi tantervei jellemző módon úgy alakulnak ki, hogy az egyes nevelőtestületek a helyi sajátosságoknak megfelelően választanak az akkreditált kerettantervek közül, és azt a megadott keretek között saját viszonyaikra adaptálják. Ha az iskola és a fenntartó olyan tanterv szerint kívánja a nevelő-oktató munkát megszervezni, amely nem szerepel az akkreditált kerettantervek között, kérheti saját tanterve kerettantervvé minősítését.

KERETTANTERVEK

A miniszter az iskolázás adott szakaszára vonatkozóan – a Nemzeti alaptantervre épülve és a helyi tanterv készítéséhez alapul szolgálva – választható kerettanterveket ad ki (akkreditál). Az akkreditáció feltétele, hogy a kerettanterv segítségével megvalósíthatók-e a Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési feladatok, illetve kapcsolódnak-e hozzá olyan részletesen kidolgozott oktatási programcsomagok, amelyek a kerettanterv iskolai helyi tantervként való alkalmazását szakmailag segítik. A kerettantervek meghatározzák a tantárgyak rendszerét, az egyes tantárgyak időkeretét (óraszámát), a tananyag felépítését és felosztását az egyes évfolyamok között, továbbá az adott szakasz befejező évfolyamának kimeneti követelményeit. Mindezekkel kapcsolatban az egyes kerettantervek saját rendszerükön belül is megfogalmazhatnak alternatívákat, választható megoldásokat. A kerettanterveket a megadott keretek között a saját viszonyaikra adaptálják az iskolák, például a rendelkezésre álló, úgynevezett szabad sáv tartalmát helyi tantervükben határozzák meg.